

Suomen Damaskoksen-instituutti tutkii suurta ja tärkeää aluetta

■ Hannu Juusola ja Anu Leinonen

Suomen Damaskoksen-instituutin toiminta-alue on laaja. Se kattaa koko arabiankielisen alueen ja sen kulttuurihistoriallisesti merkittävät reuna-alueet, joten periaatteessa toiminta-alueeksi voidaan ymmärtää koko alue Marokosta Turkkiin ja Iraniin. Instituutin ydintoiminta-alueeseen, jolla toimintaa järjestetään säännöllisesti, kuuluvat Syyria, Egypti, Libanon, Jordania ja Turkki, mutta mahdollisuuksien mukaan toimintaa järjestetään muuallakin.

Instituutin historia juontaa juurensa vuonna 1994 kansalaisaloitteella perustettuun instituuttiin ylläpitävään säätiöön. Säätiön perustajajäseniä ovat Suomen Kulttuurirahasto, Helsingin yliopisto, Åbo Akademin säätiö, Joensuun yliopisto, Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Suomen ortodoksinen kirkko, Katolinen kirkko Suomessa, Lähetysseura sekä muita Lähi-idästä kiinnostuneita yhdistyksiä, säätiöitä ja yksityishenkilöitä. Perustajajäsenten erilaisuus kertoo paljon siitä, kuinka moninaisista taustoista kiinnostus Lähi-itään Suomessa nousee.

Instituutin ensimmäiset toimipaikat olivat Beit Janin pikkukaupunki Betlehemin kupeessa ja Jordanian Amman. Tuossa vaiheessa kysymys oli pienimuotoisesta, osin vapaaehtoisuuteen perustuneesta toiminnasta, sillä instituutilla ei ollut lainkaan päätoimista henkilökuntaa. Suuri kiitos instituutin toiminnan käynnistämisestä ja kehittämisestä kuuluu säätiön hallituksen puheenjohtajana vuosina 1994–2002 toimineelle professori Heikki Palvalle, säätiön asiamiehenä samoina vuosina toimineelle dosentti Arne Toivaselle ja instituutin ensimmäiselle johtajalle, filosofian tohtori Mikko Louhivuorelle. Vuodesta 2002 instituutti on toiminut Syyrian Damaskoksessa, josta instituutin käyttöön vuokrattiin kerrostalohuoneisto. Huoneisto toimi myös instituutin johtajan asuntona sekä vierastalona.

Vuonna 2007 instituutti sai viimein virallisen aseman Syyriassa, ja siitä alettiin käyttää nimeä Suomen Damaskoksen-instituutti.

Zeitunan talo

Vuonna 2005 instituutti osti Unescon maailmanperintökohteisiin kuuluvasta Damaskoksen vanhasta kaupungista Zeitunan taloksi kutsutun 1800-luvulta peräisin olevan tyyppillisen arabitalon. Raamatussa mainitun Suoran kadun (Via Recta) itäportin Bab Sharqin lähellä sijaitseva kaksikerroksinen rakennus ympäröi kahta sisäpihaa, joita koristavat suihkulähde ja sitruspuut. Rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa sijaitsevat instituutin toimisto- ja opetustilat, juhlasali sekä kirjasto, toisessa viisi vierashuonetta ja yhteisiä tiloja vieraiden käyttöön.

Instituutti toteutti Zeitunan talon kulttuurihistoriallisesti merkittävän restaurointiprojektin vuosina 2007–08. Talon hankinnan rahoitti Kordelinin rahasto, ja paikallisia perinteitä kunnioittavan restauroinnin rahoittivat Suomen Kulttuurirahasto, Svenska Kulturfonden, Helsingin yliopisto, Åbo Akademin säätiö ja Thüringin säätiö. Restaurointi toteutettiin syyrialaisin voimin perinteisiä työtapoja ja materiaaleja käyttäen, mikä tarkoitti esimerkiksi auringossa kuivattujen savitiilien tekoa sekä laastin sekoittamista savesta, oljesta ja lannasta.

Zeitunan talon idyllinen ympäristö tarjoaa rauhallisen sopen keskittyä työhön tai opiskeluun keskellä muuten meluisaa suurkaupunkia. Suurin osa vieraista on ollut suomalaisia ja muita länsimaisia opiskelijoita ja tutkijoita, mutta myös Damaskoksesta kiinnostuneet kulttuuri- matkailijat tai taiteilijat ovat tervetulleita asumaan instituuttiin. Instituutilla on residenssipöytäkirjat ja Suomen kirjailijaliiton ja Suomen tietokirjailijoiden kanssa.

Tutkimusta ja opetusta yhteistyönä

Instituutin henkilökuntaan kuuluu johtajan lisäksi paikallinen johtajan avustaja ja osa-aikainen edustaja Kairossa. Instituutissa on myös säännöllisesti korkeakouluharjoittelijoita, joiden panos on täysin välttämätön. Suomen Lähi-idän instituutin säätiössä Helsingissä työskentelee osa-aikainen asiamies sekä niin ikään osa-aikainen hallinnollinen avustaja. Säätiön hallituksen nykyinen puheenjohtaja on professori Martti Nissinen Helsingin yliopistosta ja varapuheenjohtaja Ulkopoliittisen instituutin (UPI) johtaja Teija Tiilikainen. Teologi ja politiikan tutkija säätiön johdossa osoittaa sekin, kuinka tärkeä Lähi-itä on monen eri tutkimusalan kannalta. Suomen perinteet Lähi-idän tutkimuksessa ulottuvat 1600-luvulle.

Suomen Damaskoksen-instituutti on tie-deinstituutti. Se tekee Lähi-itään liittyvää tutkimustyötä, järjestää alan opetusta yhteistyössä suomalaisten yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa ja edistää tieteellistä yhteistyötä Suomen ja Lähi-idän välillä. Instituutti täydentää yliopistojen toimintaa tarjoamalla sellaista ohjelmaa, jota on vaikea toteuttaa Suomessa. Koska instituutin tutkimushenkilökuntaan kuuluu tällä hetkellä vain johtaja, on kulloisellakin johtajalla tärkeä asema tutkimuslinjausten määrittelyssä. Edellisen johtajan, dosentti Raija Mattilan kaudella korostui muinainen Lähi-itä, kun taas Hannu Juusolan toimiaikana painopisteenä ovat modernin Lähi-idän yhteiskunnalliset ja poliittiset kysymykset.

Esimerkkeinä viimeaikaisesta toiminnasta voi mainita Kairossa pidetyn kurssin Lähi-idätä kansainvälisessä poliittisessa järjestelmässä, Jordaniassa pidetyn arkeologisen kurssin sekä Damaskoksessa ja Beirutissa pidetyn kurssin

vesiturvallisuudesta Lähi-idässä. Kurssit järjestetään usein yhteistyönä yliopistojen ja muiden toimijoiden kanssa. Esimerkiksi toukokuun vesikurssi järjestettiin yhteistyössä Ulkopoliittisen instituutin kanssa, ja sen pohjalta julkaistaan englanninkielinen raportti UPI:n sarjassa. Suurin osa kursseille ja seminaareihin osallistujista on ollut suomalaisia korkeakouluopiskelijoita, mutta mukana on ollut myös eri alojen asiantuntijoita. Yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa pyritään lisäämään jatkuvasti.

Instituutti toimii myös kulttuurin saralla ja edistää suomalaisen kulttuurin ja koulutuksen tunnettavuutta Lähi-idässä. Instituutti toimii läheisessä yhteistyössä Suomen Damaskoksen-suurlähetystön ja Suomen Kairon-suurlähetystön kanssa.

Suomen Lähi-idän instituutin toiminta on monipuolista, mutta toistaiseksi varsin pienenmuotoista. Huolimatta Lähi-idän suuresta kulttuurihistoriallisesta, poliittisesta ja taloudellisesta merkityksestä, Suomi panostaa alueen tutkimukseen selvästi vähemmän kuin muut Pohjoismaat. Kuvaavaa on se, että Ruotsilla ja Tanskalla on alueella useampi isohko instituutti. Pienistä resursseista huolimatta instituutilla on suuri rooli yhden maailman mielenkiintoisimman ja tärkeimmän alueen tutkimusperinteen vahvistamisessa Suomessa.

Suomen Damaskoksen-instituutin toimintaa voi tukea liittymällä Suomen Lähi-idän instituutin ystävien yhdistykseen. Lisätietoja instituutin kotisivuilla www.damascus.fi.

Hannu Juusola on Suomen Damaskoksen-instituutin johtaja. Anu Leinonen on filosofian maisteri, Turkin tutkija ja Suomen Lähi-idän instituutin säätiön asiamies.